

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Mariano Ziganda Ostitz

*Odietako
Nafarroa
(1910-2010)*

Aurkibidea

Biografia

Gelbentzun jaio eta sei urterekin Odieta udalerriko Latasara jaitsi zen eta herri honetan bizi da. Ehun urte beteta elkarriketa egin zenean. Ezkongabea. "Ermitaño" ibili zen bost urtez, irudi batekin Karraskaletik Beraraino, etxez etxe, bizikletan hasieran eta motorrean gero. Herriz herri kinkailla saltzen hogeita zazpi urtez motorrean.

Zintak

ODI-001

- **Proiektua:** Alex Artzelus Mujika
- **Elkarrizketatzailea(k):** Artzelus, Alex
- **Data:** 2010-08-08
- **Iraupena:** 30 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Elexpuru, Juan Martin

Pasarteak

1. Latasa eta ingurua guztiz euskalduna bere gazte denboran

- **Erref:** ODI-001/001
- **Iraupena:** 0:00:25. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:00:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Latasa herri guztiz euskalduna zen bere gazte denboran, eta inguruko herri gehienak ere bai. 100 urte ditu Marianok.

2. Txerriak hazi etxeko tabernarako eta saltzeko

- **Erref:** ODI-001/005
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:02:08. **Bukatu:** 00:03:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Aisia » Taberna giroa » Tabernak eta jatetxeak

Laburpena:

<p>Taberna izan zuten etxean, anaiak eta koinatak eramaten zuten. Txerriak hazi eta magrak prestatzen zituzten tabernan, eta gainerako puskak inguruko herrietan saltzen zituzten.</p>

Transkripzioa

Nere koiñatak —ni solteroa naiz— ta anaie ezkondu itxera. Ta ez zuen iñok eman nahi tabernik, eta, [eman nuen]. Itxe hartakoa zen, hor... hara ezkondu zen. Ta gero berak, neonek hartzean erran zion senarrak [...]. Joe, kontentu. Ta gero [parrokik hor] egin giñuen. Hasi giñen (e)maten magrak. Txerriek eta erosten nituen neonek, todo. Ta anaiek “mata letxona”, harek hiltzen zituen denak, ta magrak itxerako ta besteak herri horietan, Lizaso, Larraintzar, ta.. denak saltzen nituen segidoan.

3. Herriz herri San Urbanorekin

- **Erref:** ODI-001/006
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:03:16. **Bukatu:** 00:04:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Asko maite zuen jendeak. Berueteraino joaten zen saltzera bizikletan. Gero San Urbano hartu zuen herriz herri ibiltzeko, gogoz kontra, apaizak erdi behartuta. Baina sos batzuk ateratzen zituen.

4. Iparraldeko frontean soldadu

- **Erref:** ODI-001/008
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:08:00. **Bukatu:** 00:09:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

<p>Anaia hasieratik joan zen gerrara. 37ko apirilean eraman zuten bera. Bilbo hartu zutenean iritsi zen frontera, eta gero Santander, Asturias, Leon... Gerra amaitu arte.</p>

Transkripzioa

- Lau urte gutxiago.
- Nere anaie, etxea ezkondu zena, joan zen lendarik urtean, ta eretsi zien Bilbauraino, neguen. Ta neguen gelditu zien. Ta ni el 37, el 30 de abril joan nitzen Iruñera. Deitu ziaten... joan beharko!
- A! Bestela...
- Aite ta ama orduen ere bakarrik itxean ta...
-Triste.
-Triste ta... libretu zuten bere etxia, biño gutxi, denbora gutxi, harrapatu zigun kintek urte erdi batengatik.
- Ta... zer izan zan, gogorra?

- Ze... gero, gu hasi giñen Bilbaotik. Bilbao hartu zutelaik, gu Iruñen egon giñen instrukzioa ikesten. Ta eman ziguten gero Bilbao hartzeako Otxandianora ta Otxandianotik hartu zutelaik Bilbao, Bilbaure joan giñen, gero Bilbauko karriken instrukzioak ikesten. Ta gero handik atera ziguten ya Santander, Asturias...

- Santander, Asturias...

- Y León.

- Ta Leon be bai?

- Akabatu artio.

5. Ebrotik Gironaraino, eta handik etxera

- **Erref:** ODI-001/010
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:12:45. **Bukatu:** 00:13:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

<p>Ebro ibaia zeharkatu eta gero, Bartzelonarantz jo zuten. Han desfilatu, eta etxera joateko baimena emango zietela uste zutenean, Gironaraino jarraitu behar izan zuten, Roses-eraino. Kataluniako frontea amaitu zenean, etxera itzuli zen aldi baterako.</p>

Transkripzioa

- Ta bere...

- Ebro. Handik sartu giñen ba, de Lerida gero, Cataluña...

- Kataluñara, Kataluñara, hori da bai.

- Por diciembre ahí.

- Aja! Ebron.

- Atera giñen gu de Lerida a Bartzelona.

- Bartzelonara.

- “Este... ¿cómo se llama?... Savadell”.

- Savadell, bai, gogoratzen duzu e!

- “Antes de llegar a Bartzelona”.

- Bai, bai, bai.

- “Al otro día a desfilas a Barzelona, a las Ramblas y pensando que nos iban a dejar, un poco allí”...

- Bukaera zelakuan...

- “Enseguida comer y tirar pa’lante”.

- Baiña gero laister...

- Ta gero pastu giñen “por Gerona, por la mitad de Gerona, hasta el puerto de Rosas”. Y allí, handik igorri ziguten permisuakin.

- Handik permisuakin, etxera?

- Beño...tortzeko gaixki, ez baitzen trenak eta denak geldituik eta...gaixki ibili giñen.

6. Goseak gerra amaieran

- **Erref:** ODI-001/012
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:15:20. **Bukatu:** 00:16:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

<p>Gosea. Cartagenan ere ogi gabe egon ziren. Madrilera heldu zirenean, ogi oso bat eman zioten eta dena jan zuen ekinaldi batean.</p>

Transkripzioa

- Gero gosea.
- Gero gosea, gose haundixa.
- Gero gosea gero, ogie ere falta. Cartagenan ere ogirik gabe egon giñen. Ematen ziguten bollo txikitxo bat “de arroz, pan de arroz”. [Ahora es...].
- Ta zer, goxua?
- “Hasta el otro día”.
- Arroz ogia goxua? Bai?
- Goxua bai, baiño gutxi. Gero handik heldu giñelaik, etorri giñen lizentziazko Bilbaura buelta, hortik atera giñen ta buelta. Zea, hor, Madrilgo estazionean, ogie.
- A bai, e? España dana ezagutuko duzu?
- Hartu ogi bet eta raso, jatea!

7. Asturiasko Pajares inguruan, hotzak akabatzen

- **Erref:** ODI-001/014
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:17:36. **Bukatu:** 00:18:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

<p>Gerratean, Pajares mendate inguruan ziren irailean, eta sekulako hotza pasatu zuten. Ez omen zen ezta zuhaitzik ere hazten.</p>

Transkripzioa

- Pastu giñuen Aragon.
- Aragon...
- Hotza. Asturias...
- Bai, e?
- El puerto Pajares.
- A bai? Hotz...
- Buoo! Septiembre, septiembre...
- Setienbrien hotz?
- “Helaos de frío”...
- A bai? Elurra?
- Gelditzen zien...
- Izoztuta.
- “Sin nada, sin habla”.
- A bai, e?
- Eman ziuten mendi bat arrunt altorra, ta, han, txabola ezin eiñez, ze kosta zaieke(g)un! Danak enfadatuik, hasi lotzen ta haixiak botatzen zigun, a la mierda.
- A bai e?
- Gutxi egon giñen, hiru egun, biño, hiru egun pastu ta, hara zerta espero...

inor ere. Ez zen belarraik ere. Ez arbolik ere. Arbolak izan ezker, sue iten giñuen. Ein baziaiken en algunos sitios. ...Ai-ai ama! Ze kalamidadia!
- Kalamidadia e?

8. "Los nacionales no entrarán en Bilbao hasta que el gato coma este bacalao"

- **Erref:** ODI-001/016
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 00:19:02. **Bukatu:** 00:19:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Esaera: "Guerras tengamos, pero no las veamos". Eta Bilbon aurkitu zuten pintada eta marrazkia (katua bakailaoa harrapatu ezinik): "Los nacionales no entrarán en Bilbao hasta que el gato coma este bacalao".

9. Anaia Ameriketara, Afrikako gerrari ihesi

- **Erref:** ODI-001/018
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:20:30. **Bukatu:** 00:21:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurea » 1923-1931: Primo de Rivera
- Ekonomia eta industria » Kanpora lanera

Laburpena:

<p>Anai-arrebatatik gazteena da bera. Berak lau urte zituelarik anaia zaharrena Ameriketara joan zen Afrikako gerrari ihesi. Nola aldatu den mundua harrezkero!</p>

Transkripzioa

- Anai bat joan zen, ni gazteena.
- Zu gazteena? Zenbat anai-arreba?
- Joan zen Ameriketara, tio bat bagiñuen. Anaie eaman, anai bat, zea, harek eraman zituen Ameriketara.
- A, bai?
- Zeatik [genuen también] gerra Afriken, zegoen halako gaixtoa, ta eman zituen, zea oroitzen naiz nola joan zen, ez baitzen oaindik ez autorik eta ez [...]. Ta orain nola dago? ¡Qué cambio!
- Hori bai!
- Orain, ezin kabituz!
- Orain ezin kabituz, hori da, bai bai...
- Ai-ai ama.! Hoi kanbioa!

10. Maisu euskaldunak egurra euskaraz egiteagatik

- **Erref:** ODI-001/020
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:22:01. **Bukatu:** 00:23:38

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

<p>Eskolan erdaraz eta doKtrina, berriz, euskaraz apaizarekin. Umetan ez zekiten batere erdararik. Bere gurasoak eta herriko maisua herri batekoak ziren, Eritzekoak, eta elkartzen zirenean euskaraz egiten zuten, baina gero maisuak jo egiten zituen eskolan euskaraz entzunez gero.</p>

Transkripzioa

- ... komadrona...
- Aaaaa! Komadrona lana!
- Como comadrona, entonces [... etxia joaten...]
- Etxian, etxian izaten ziren. Eta eskolan zuk erderaz ala euskeraz hitz egiten zenuen?
- Eskolan erderaz.
- A,erderaz. Bazenekien?
- Gero dotriña ematen ziguen apezak eta harrek euskeraz.
- A bai!
- ... zartakuak, ala! Kauen.
- Ta nola moldatzen ziñen erderaz? Erderaz nola, ondo? Lau urtekin ondo erderaz?
- Gure garaian segiduan euskeraz hasten ginen, denbora hartan, ez baitzen, ez baikenekien batere guk erderik.
- Erderarik bapez.
- Dena euskera. Gure aita ta ama, hasta maestrue... [herri bateko... noski], Eritze edo horkuak, juntatzen zien ta euskeraz. Ta gero eskolan, palo.
- Makila-saldia?
- Makilak geuk karri kanpotik, ta gero [eskuan ematen], kask!
- Euskeraz hitz egiteagatik? Hori gaiztua, e! Makurra!

11. Orain euskara "nondik ikasiko"

- **Erref:** ODI-001/022
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:24:00. **Bukatu:** 00:25:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Lehen ez zuten euskararik entzun nahi, eta "orai nondik ikasiko ote". Lehen leku askotan egiten zen euskaraz baina orain ez.

12. Eskualdeko euskara, antzekoa

- **Erref:** ODI-001/024
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:25:22. **Bukatu:** 00:26:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

<p>Berdintsua omen da Lantzeko eta Latasako euskara. Labaien aldera aldatzen da, baina berak denei ulertzen die. Bera gaztetan herriz herri zebilenean emakume askok ez omen zekiten erdaraz.</p>

Transkripzioa

- Lantzeko euskera eta hemengua, berdinak ala diferentiak?
- Igual kasi, si. Kanbiatzen da Labaien ta hoiek ya pixko bat, biño, nik ya entenditu beti.
- Zuk ondo ententditzen dituzu.
- Ez, ez. Lehenao oainik ... karo urteak joaten dire, biño [Gorritin] ni hasi nintzen saltzen, [oaindik] emakumek ez zakiten eusk.. erdera.
- A ez?
- Bat(e)re. Nerekin kontent.
- Horixe, kontent.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2025-11-28

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com